

Dit verslag kan niet anders dan enigszins subjectief zijn omdat het geschreven is vanuit mijn visie op de steinerpedagogie. De opmerkingen moeten dan ook in dit licht geïnterpreteerd worden. Opmerkingen en vragen zijn niet bedoeld als kritiek maar ter ondersteuning van de bewustwording van het pedagogisch-didactisch handelen.

Kleuterklas jongste kleuters (2,5 – 4 jaar).

HET KLASLOKAAL

De klas bevindt zich op het gelijkvloers van een huis in halfopen bebouwing (tweewoonst), Het gebouw is licht aangepast aan de huidige functie.

Het L-vormige lokaal heeft 1 deur naar de tuin en 1 deur naar de gang. Deze laatste deur wordt als inkomdeur gebruikt. Hoge plafonds. Roze muren; roze 'hemel' op het poppenhuis. Hoge ramen die veel licht in het lokaal brengen. De deur naar de tuin is de nooduitgang en wordt tijdens mijn bezoek niet gebruikt.

Wordt de deur naar de tuin ook gebruikt om naar de tuin te gaan?

De inkomdeur (tussen klas en gang) past niet goed meer. Er zijn grote spleten tussen lijst en deur.

Gespreide verlichting: 1 lamp boven de tafel, 1 boven de kring, 1 boven de speelruimte, 1 lamp aan de wand en 1 lamp in het poppenhuis.

Grote poppenhoek (gemaakt met 2 'winkeltjes' met hemel).

Planten: op diverse plaatsen in de klas: bij het venster, op een wandrekje, op een kast, tussen kast en venster, op het keukenrek.

Het speelhuisje is een omgebouwde kinderbox. Daarop een schuin dak. De wanden zijn behangen met doeken. Het is een mooi speelhuis.

De seizoenentafel is zéér eenvoudig.

DE KINDEREN

21 kinderen ingeschreven in deze klas, vandaag 19 aanwezig.

De jongste kleuter is 2 jaar en 6 maanden oud; de oudste is 3 jaar en 7 maanden.

Het jongste ingeschreven kind is net 2,5 jaar geworden. Komt het naar de klas?

Vanaf welke leeftijd komen de kinderen naar de klas?

Op welk moment mogen ze instappen?

Wanneer stappen ze over naar de volgende kleuterklas?

OBSERVATIE

08.25: Er zijn op dit moment 5 kinderen aanwezig. Geleidelijk komen er meer kinderen. L groet elk kind en ouder en neemt er de tijd voor. L zit aan tafel en schilt fruit. Enkele kinderen kijken toe en praten met L.

Is het biologisch fruit?

Is het nodig de appels te schillen?

De meloen wordt niet geschild (enkele kinderen steken later de schil in hun mond).

Wie zorgt voor het fruit: kopen de ouders dit of koopt de school het fruit aan?

- 2 kinderen spelen in de speelruimte. L grijpt in als 1 van deze kinderen bakjes neemt en voor het speelhuis zet. L stelt voor om een mooi doek te nemen en brengt dit naar het kind. De 2 kinderen zijn er echter niet mee tevreden en nemen het doek weg en zetten de bakjes terug. L hangt het doek terug. De 2 kinderen spelen dan verder met de bakjes en laten het doek hangen. Het spel loopt uit op ruzie en gekrijs. L treedt op met succes.
- 08.47 Het achtste kind komt binnen.
2 kinderen spelen met een knikkerbaan onder de tafel, dicht bij L.
In de speelkamer maakt Y een lange rij met de bakjes.
X gaat in de poppenwagen zitten. L zegt: *Daar ben je te groot voor, dat is voor de poppetjes.*
L roept: *F, geen blokjes in ons huis. Het huis is voor de kindjes.* L roept daarna ook op C.
Is het nodig om te roepen in de klas?
J en een ander kind stappen over de bakjes; P en twee andere kinderen komen meedoen. Dit is een bijzonder goede bewegingsoefening.
Zulke oefeningen kun je doorgeven aan de leerkracht kleuterturnen
C gooit een blok op het dak van het speelhuis. L gaat naar hem toe en zegt hoe hij kan spelen (met thee). Maar zodra L weer aan tafel zit, komt C uit het speelhuis.
Enkele meisjes kijken naar de seizoenentafel en vertellen aan elkaar wat ze zien en zeggen ook: *'niet aankomen'*
De kinderen komen spontaan naar de seizoenentafel kijken.
Het spel met de bakjes op een rij breidt zich uit. Er komen bakjes bij. Het worden bedjes. Enkele kinderen gaan erin liggen.
De kinderen bij de bakjes spelen goed samen.
C en Lo halen keukengerief in het poppenhuis. Lo speelt ermee. C brengt het naar het speelhuis of loopt ermee rond.
L brengt de fruitschaal naar het aanrecht (keukenblok).
F wil alléén schommelen, maar C komt erbij. Er is discussie. L lost dit op. Twee minuten later komt L weer tussenbeide en zegt dat C mag meedoen. F is boos en huilt. L neemt C uit de schommel. Nu is C boos. Ten slotte schommelen C en F toch samen.
Hoewel het eerst leek of de tussenkomst van L tot meer problemen zou leiden, werd er toch een goede oplossing gevonden.
- 09.07 L zingt: *Kom maar in het kringetje. We zijn er allemaal.*
De kinderen komen in de kring op de ronde mat. Ze zitten in de bakjes.
L haalt C en F uit de schommelboot.
De twee kinderen in de schommelboot zijn nu eindelijk goed bezig en moeten dan ophouden.
- 09.08 L gaat zitten in de kring en zegt: *Kukeleku.* Het is een versje met gebaren.
Uitstekende timing: een halfuur na de aanvang van de school zullen zowat alle kleuters die vandaag gaan komen er wel zijn. Dit geldt alleen voor de klas die de jongste kleuters opvangt. Andere kleuterklassen zouden stipt moeten beginnen.
L: *Wie is er al wakker? Vogeltje, hond, koe.* Bij elk dier een passend gebaar. De kinderen zeggen min of meer mee.
L vraagt: *Wie is er allemaal gekomen?*

L zingt goeie morgen tegen elk kind en zingt ook elke naam. De kinderen zeggen wie er niet is en wie wel.

Zeer goede oefening voor het geheugen en de aandacht. Ook sociaal gezien een goede opdracht.

L zingt: *Koekeloerekoe zei 't haantje* met vingerbewegingen. De kinderen zingen niet mee en doen ook de bewegingen niet mee.

L zingt veel te laag. De tessituur voor kleuters bevindt zich tussen de lage mi en de hoge mi. Hier wordt lager gezongen, wat niet bevorderlijk is voor de ontwikkeling van de stem.

L zegt: *Hier staat een huis* en maakt er grote gebaren bij. Enkele meisjes (vooral A) doen mee.

Deze klassikale activiteit duurde 8 minuten. Mag het wat meer zijn?

09.16 L: *F, jij mag een bakje in het midden van de kring zetten*. F doet dit.

L: *voetjes trappelen*. C is niet akkoord.

L: *S mag rondgaan met koeken*.

L zingt: *Ja en nee, stop er dan mee*. Dit zegt ze tegen C en Lo die een 'ja-neenspelletje' aan het doen waren.

De kinderen eten hun koek. Het is zeer stil.

C zegt: *Paasei!* Alle kinderen komen kijken naar de seizoenentafel waarop een tak krulwilg staat met daarop vogeltjes in een nest.

In deze klas is er aandacht voor de seizoenentafel en wordt ze ook actief ingeschakeld in het programma.

De kinderen die hun koek gegeten hebben nemen een kopje van de schaal en drinken water.

Welk water wordt er aangeboden?

09.24 L zingt: *... pipi doen*. Enkele kinderen lopen naar de wc (in de klas, naast de inkomdeur, niet afgeschermd).

Voor kinderen op deze leeftijd is een open wc een goede oplossing. Hoe wordt deze wc verder behandeld?

Een aantal kinderen gaat aan tafel zitten met puzzels.

Waarom puzzels?

1 kind speelt met een tractor op de vloer van de klas

C rijgt grote kralen aan een draad

F wast de kopjes af. Hij doet dit zeer goed.

Goed dat een kleuter zulke taak krijgt en ze zelfstandig mag en kan uitvoeren.

Een aantal meisjes speelt weer met de bakjes in de kring. Ze stappen erover en springen tot slot op een schapenvacht.

Deze kinderen houden van beweging en verzinnen zelf uitstekende bewegingsoefeningen.

Na het eten van de koek komen de kinderen vrij snel en goed in een activiteit die ze zelf kiezen.

Vooral het spel van de meisjes bij de bakjes in de kring valt op door de manier waarop ze samen spelen en door de zeer goede bewegingsmogelijkheden.

L zit aan tafel en troost een kind.

L zet een kom met meel op tafel en zingt: *Potje, ...*. De kinderen komen snel aan tafel en stropen hun mouwen op. L helpt sommige kinderen hierbij.

Fn mag gist in de kom doen. Y mag er suiker bij doen.

Is de suiker nodig?

- L mengt er nu water bij, al zingend.
- L maakt van het deeg mengen een goede klassikale activiteit, waarbij vele kinderen betrokken zijn.
- Mn huilt al een tijdje, een 2e kind begint ook te huilen.
- A blijft onverstoortbaar.
- L zegt tegen M: *Nu mag het wenen stoppen*. Dit lukt heel even.
- Het is goed om nu en dan zo vriendelijk maar kordaat te zeggen: stop ermee.
- L zingt: *Bakkertje ...* en kneedt het deeg.
- L zingt: *Alle bakkertjes mogen mij helpen gaan*. Zij strooit bij ieder kind wat meel op tafel.
- Intussen wordt het heel stil, het huilen stopt.
- L blijft zeer rustig tijdens het huilen van de kinderen
- L geeft ieder kind een portie deeg. Allen kneden. Het is stil.
- L zingt: *Als je klaar bent, mag je je broodje brengen*.
- L zegt: *Leg 't er maar bovenop*. De kinderen leggen hun deeg boven op dat van L die de stukken deeg van de kinderen eronder mengt.
- Waarom mogen de kinderen eerst een eigen broodje kneden en moeten ze dit daarna afgeven om het in de grote hoop te zien opgaan?
- De kinderen die klaar zijn wassen hun handen
- De kinderen wassen hun handen ná het kneden, waarom niet vóór het kneden?
- Als ze hun handen gewassen hebben mogen de kinderen weer spelen.
- De kinderen gebruiken geen schort bij het kneden. Sommige kinderen hebben meel op hun kleren.
- L botert een ovenplaat in.
- Ly is erg ondernemend op de bakjes, daagt haar evenwichtsgevoel uit.
- 09.55 Het spel wordt nu wat levendiger.
- 10.00 L zit aan tafel en smeert boterhammen. Enkele kinderen komen bij haar zitten en mogen de boterhammen op een schaal leggen.
- 10.06 L zingt: *kom maar aan de tafel*. De kinderen komen direct, behalve Sa, die blijft spelen met de tractor in de speelkamer. L wenkt haar en zegt: *Kom*. Selma komt aan tafel.
- L zegt: *En toen was het even....* Nu is er stilte.
- L gaat rond met de fruitschaal. Ieder kind mag twee 'fruitjes' nemen. Één in elke hand;
- Het woord fruitjes bestaat niet in het Nederlands. De kinderen mogen wel twee stukken fruit nemen.
- Opletten met verkleinwoorden. Al zijn de kinderen klein, toch voelen zij zich groot en het is dan ook een teken van respect om hen niet te veel met verkleinwoorden aan te spreken.
- Wie klaar is mag nog twee stukken fruit nemen.
- L vertelt aan een kind welk fruit er in de schaal ligt.
- Een goed moment qua taalontwikkeling.
- L ontfermt zich over de twee schreeuwers.
- 10.20 L begint op te ruimen. De kinderen helpen goed.
- 10.30 De kinderen komen in de kring. Ze moeten rondkijken of alles goed opgeruimd is.
- De kinderen doen hun pantoffels uit en zetten ze onder het bakje.

- L brengt de mand met schoenen en helpt met het aantrekken van de schoenen als het nodig is.
De kinderen die klaar zijn gaan naar de wc (in de klas)
- 10.45 De kinderen nemen hun pantoffels en verlaten de klas. L gaat voorop.

Hoe verloopt de dag verder?

Welke activiteiten gebeurden er tijdens mijn bezoek?

Vrij spelen

Opruimen

Versjes, liederen.

Kneden

Er werd weinig gezongen en als er gezongen werd, was het laag (te laag voor kleuters) en te kort (soms zelfs zeer kort).

Er kwam weinig taal met versjes, vingerspelletjes en dergelijke aan bod. Komen die op een ander moment aan bod?

De kinderen mogen na het binnenkomen vrij spelen. Daardoor kunnen de kinderen geleidelijk binnenkomen. Dit is – als het zoals hier binnen de perken blijft - een acceptabel begin van de schooldag. Natuurlijk zou het beter zijn dat er stipt begonnen wordt met een gezamenlijke activiteit (bv. in de kring met vingerspelletjes en andere bewegingsspelletjes met zang, ritme, dans...). Zoals het hier in de klas gaat, wordt het vrije spel in twee blokken gedeeld. Op zich niet slecht, maar een duidelijke structuur waaraan de kinderen kunnen groeien, ontbreekt dan.

De seizoenentafel is zeer eenvoudig gehouden, maar ze werd wel betrokken in de klasactiviteit. De kinderen hadden er ook spontaan aandacht voor.

Hoe wordt de seizoenentafel verder gebruikt in de klaspraktijk?

Er was spelmateriaal zowel voor grove als fijne motoriek.

Er werd geen gebruikgemaakt van muziekinstrumenten. Komen die in de loop van de dag of de week aan bod?

Zijn er kinderen die tijdens het vrije spel ook mogen of moeten tekenen of een andere (kunstzinnige) opdracht krijgen?

Wordt er niet onevenredig veel tijd besteed aan eten (koek, fruit, brood bakken, pedagogische maaltijd, lunch, namiddagfruit)?

Het wassen van de handen gebeurt nogal willekeurig, er zit niet echt een lijn in. Dit komt omdat er zowel gegeten, gewerkt (gekneed) wordt en tussendoor ook de wc gebruikt wordt. Hier zou bijvoorbeeld kunnen begonnen worden om telkens na het gebruik van de wc de handen te wassen.

AGENDA, JAARPLAN, ONTWIKKELINGSDOELEN:

Is er een agenda (klasboek, lesvoorbereiding)?

Is er een jaarplan?

Welke ontwikkelingsdoelen werden er vandaag nagestreefd?

Waar werden de focus en de ontwikkelingsdoelen genoteerd?

DIFFERENTIËRING, REMEDIËRING, RAPPORTERING:

Heeft L tijd om tijdens het vrije spel kinderen te observeren en een en ander te noteren?

Hoe gebeuren de observaties?

Hoe worden de observaties genoteerd?

Hoe differentieert L?

Kan L gerichte opdrachten geven aan kinderen die een bijzondere activiteit nodig hebben?

Hoe remedieert L?